

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Vtrum iuramentum dolose praestitum obligationem inducat. Punct. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

Respondeo regulariter loquendo repetiri. Quia sic iuramentum Deo faciendum promittit, si tamen expresse velit non promittere, sed solum proponere, & illud propositum de re facienda, firmat iuramento, ut verè firmare potest, solo iuramenti vinculo, & non voto tenebitur. Sic Suarez *top.* 2. *de Religione lib. 2. de Iuramento cap. 2. in fine.* Sanchez *lib. 3. in Decalog. cap. 9. num. 5. & lib. 8. de matrimonio, disp. 13. num. 4.* Lessius *lib. 2. de iustitia, cap. 42. dub. 11. num. 53.* Quocumque tamen modo iuramentum præstas, siue cum solo proposito, obligaris verum facere iuramentum. Sic relati Doctores. Et confirmat aperte *lex non erit 5. ff. de iureiurando*, ibi. Dato iureiurando, non aliud queritur, quam an iuratum sit? Remissa questione an debeat quasi satis probatum sit (scilicet debet) iureiurando. Idem colligitur ex *cap. debitores, de iureiurando*. Vbi iuramentum soluendi vsuras obligat iuramentum ad eam solutionem tamen si promissio nulla sit. Obligatio ergo iuramenti à promissione non pendet.

Hæc autem obligatio iuramenti ex suo genere grauis est, solumque limitari potest ex leuitate materiæ promissæ; pertinentque ad virtutem religionis, non solum quando iuramentum cum voto coniungitur, sed etiam quando coniungitur cum promissione homini facta; siquidem in honorem Dei credit, ut talis promissio iuramento vallata executioni mandetur. Sic Suar. *tom. 2. de Religione lib. 2. cap. 4. n. 1.* Sanch. *lib. 3. cap. 9. num. 9. & alij apud ipsos.*

4 Est tamen maximè aduertendum. Quoties iuramentum cum promissione valida coniungitur, duplex peccatum committi in eius violatione. Aliud aduersus religionem iuramenti. Aliud aduersus obligationem nam ex promissione. Nam valida promissio homini facta inducit obligationem iustitiæ, vel fidelitatis: Si Deo facta inducit obligationem voti. Violans ergo promissum iuratum, duplicis culpæ reus est. Sic Sanch. *lib. 7. de matrimonio, disput. 27. n. 26. & lib. 9. disp. 15. n. 6. & lib. 3. in Decalog. c. 9. n. 8.*

Sed inquires: an maior sit obligatio Iuramenti, quam voti? Breuiter respondeo, comparationem faciendam esse de iuramento, quod votum non includit cum voto; & sic comparatum existimo probabilius cum D. Thom. 2. 2. *quæst. 89. art. 8.* minorem esse obligationem ortam ex Iuramento, quam ex voto. Moueor, quia in Iuramento promissorio solum diuina auctoritas adducitur ut secutiur promissio reddatur, in voto autem ipsi diuinæ auctoritati sit promissio. Videris ergo ex voto efficacius obligari quam ex Iuramento. Quod exemplo vulgari confirmari potest. Si enim cum Rege inires pactum, ipse te obligat, grauiorem iniuriam ei irrogares violando pactum, quam si in eius præsentia, & sub eius auctoritate promissum alteri transgressus fuisses. Nam in violatione pacti cum Rege iniuri directè persona Regis offenditur; non æquè in violatione pacti cum tertio iniuri sub eius auctoritate; sic dicendum videtur in Iuramento, & in voto.

PUNCTVM II.

Vtrum Iuramentum dolosè præstitum obligationem inducat.

SUMMARIVM.

- 1 Carere animo implendi promissum non obstat obligationi iuramenti.
- 2 Carere animo iurandi, aliquibus placet inducere obligationem etiam ex religione; sed contrarium verius est.
- 3 Si dolus sit in verbis, obligationem contrahis secundum quem iuras.
- 4 Explicatur textus in *cap. quacunque arte. 22. quæst. 5. num. 4.*
- 5 Explicatur *lex regia 27. tit. 11. partita 3. n. 5.*
- 6 Quod si iurasti absque intentione te obligandi, plures censent te obligatum esse. Verius est, te non esse obligatum vi iuramenti, num. 6.
- 7 Fit satis fundamento contrario.

Diximus dolum interuenire posse in Iuramento; vel quia iurasti absque animo implendi rem promissam, vel absque animo iurandi, aut te obligandi, aut verbis amphibologicis.

1 Si dolus solum sit, quia iures animo implendi promissum, obligationi Iuramenti non obstat. Quia stare optime potest vera voluntas iurandi, & te obligandi, quin adsit animus exequendi obligationem. Nim licet satis controversum sit; an promissio possit esse absque animo exequendi rem promissam? at cum Iuramentum de futuro non petat necessario promissionem; consequenter non petit ad suam essentiam animum exequendi rem iuratum. Sic Suarez *tom. 2. de Religione, lib. 2.*

cap. 8. per totum Sanchez lib. 3. in Decalog. c. p. To. num. 7. Lessius lib. 5. cap. 42. dub. 8. num. 41. Bouacina tom. 2. disp. 4. punct. 7. q. 1. n. 5.

2 Econtra si dolus sit in animo iurandi. Quia solum extrinseca verba Iuramenti profert; carere tamen animo & voluntate innocendi Deum in tellem. Valentia 2. 2. *disput. 6. quæst. 7. punct. 2. circa finem.* Distinguit, si tibi Iuramentum rationabiliter petum est, obligaris illud implere ex vi religionis debite Iuramento; secus si irrationabiliter fuit petum. Rationem subdit Valentia. Quia præceptum religionis non solum obligat ad tuendum honorem diuinum efficiendo verum id, in cuius confirmationem diuinum testimonium inuocatum est; sed etiam id, quod rationabiliter ab aliis credi potest diuino testimonio esse confirmatum. Alioquin minueretur apud illos honor diuinus. Sed quoties rationabiliter Iuramentum expostulatur, creditur ab aliis, diuino testimonio rem confirmatam esse. Ergo ex religione obligatur sic iurans rem promissam exequi. Secus vero est cum irrationabiliter expostulatur Iuramentum. Quia tunc merito præsumere possunt iuramentum solo verbo tenus iurasse.

Verum hæc ratio solum probat adesse in sic iurante obligationem, exequendi promissum ob scandalum. Sed non probat, ex vi Iuramenti aliquam esse obligationem. Cum enim illa simulatio essentiam Iuramenti destruat, nequit illa destructa obligatio remanere. Tenebitur tamen sic iurans omne damnum, quod ex hoc fito Iuramento prouenit, reparare. Quia nullam habuit causam ad sic fidè iurandum. Ita tenet Valentia 2. 2. *disp. 6. quæst. 7. punct. 4. circa finem.* Azor. 1. p. *lib. 11. c. 4. q. 2. Sanchez lib. 3. sum. c. 10. à n. 11. Bouacina disp. 4. q. 1. punct. 7. n. 2.*

3 Si verò dolus sit in vsu verborum; quia illis vsus est in alio sensu ab eo quem intelligit, sic Iuramentum præstas, obligationem Iuramenti contrahis secundum sensum quem iuras. Sic Couar. *de pñis 1. p. S. 5. in principio.* Lessius *lib. 2. de iustitia cap. 42. dub. 8. num. 44.* Sanch. *lib. 3. in Decalog. cap. 10. num. 11.* Suarez *lib. 2. de Iuramento cap. 8. à num. 5.* Et probatur ex *Textu in capite, Humana aures, 22. quæst. 5.* Ibi humane aures talia verba nostra iudicant, quæ talia foris sonant, diuina verò iudicia talia foris audiunt, quæ ex intimis profertur. Ecce quia ratione coram Deo ex vi Iuramenti non est alia obligatio, nisi quatenus verba ex intimis profertur. Quodque clarius colligitur ex his, quæ subsequuntur. Nam Deus (inquit textus) non accipit Iuramentum, sicut ille, cui iuratur, sed potius, sicut qui iurat, intelligit. Ratio etiam est manifesta: Nam Iuramentum, cuiusque obligatio non est abque intentione iurandi. Ergo si iurans solum habeat intentionem iurandi secundum sensum ab ipso intellectum, solum obligatur secundum illum, & non alium.

4 Sed obstat textus in *cap. Quacunque arte. 22. quæst. 5.* Vbi dicitur: quacunque arte verborum quisque iuret; Deus tamen, qui conscientia rellis est, ita hoc accipit, sicut ille, cui iuratur, intelligit. Est ergo decisio huius textus contraria supradictæ decisioni capituli, Humane aures.

Facile tamen respondebis si dicas, Deum accipere Iuramentum, sicut ille, cui iuratur, intelligit, quoad affectum committendi culpam, non quoad affectum se obligandi, id est, accipit Iuramentum, sicut ille, cui iuratur, intelligit, vi culpa viterit in Iuramento, non vi iurans maneat obligatus, quæ explicatio comprobatur ex his, quæ statim subiungit textus, inquit enim, dupliciter peccare sic assumentem nomen Dei; tum quia in vanum assamit; tum quia proximum dolo caput. Loquitur ergo solum de peccato commisso in eo modo iurandi, non de obligatione inde subsecuta. Et ita explicat Suarez *lib. 2. de Iuramento cap. 8. num. 10.* Sanchez *lib. 3. cap. 10. num. 13.* Aliter verò respondere possumus cum Lessio *lib. 2. cap. 42. n. 45.* Iuramentum non obligare vi sua, & per se, nisi secundum mentem iurantis. At ratione damni vel scandalii secutiur, ait in foro externo obligare secundum mentem exigentis, quoties rationabiliter exigitur. Quia his rationibus spectans Deus accipit, sicut aliter intelligit. Si quidem intendit ne alteri causam damni aut scandalii præbeas Iuramentum dolosum non seruando.

5 Ex quibus explicare potes *legem regiam 29. tit. 11. partita 3.* Vbi dicitur, si el que da la iura, o el que la face metiere palabra engañosa; o dudosa; que nose deve entender fieras de la manera que la entendio aquel que no fizo el engaño. Explicare enim debes procedere in foro externo, in quo non intelliguntur verba, nisi secundum illius mentem, qui absque dolo processit, ut bene explicat ibi Gregorius Lopez, & Glossa in capite, hoc videtur, 22. quæst. in fine & licet ibi addatur. No se puede excusar, que no sea per ende perura. Intelligi debet in foro externo, & quo ad præsumptionem. Sed casu quod omnis præsumptio cessaret; eo quod fallens fallaciam probaret; non tamen ob inde sequitur te obligandum non esse stare promissioni in sensu ab alio perceptæ, & tanquam periturum puniri posse. Vt in supradicta

PUNCTVM III.

Vtrum Iuramentum per iniuriam exactum obligationem inducat.

S Y M M A R I V M

- 1 Proponitur questio.
- 2 Secluso Iuramento nulla est obligatio.
- 3 Explicatur textus in c. Ad aures, de iis quæ vi.
- 4 Solutio usurarum esto ex parte recipientis iniqua est, ex parte soluentis honesta est.
- 5 Resoluitur iurantem solvere usuras, aut stare contractui, in quo fuit l. s. obligatum esse, dum Iuramentum non relaxatur.
- 6 Seruato tali Iuramento datur repetitio.
- 7 Explicatur lex quinquagesima s. ff. de solutionibus & liberat.
- 8 Si Iuramentum esset non repetendi, repetere non posses, nisi impetrata relaxatione.
- 9 Posses denunciare Prælato, ut ipse ex officio Iuramentum relaxet.
- 10 Proponuntur aliquos obiectioes aduersus superiorem doctrinam, & fit illis satis.

Exemplum huius questionis est casus vulgaris de usuris, & contractibus, in quibus dolus interuenit. Petisti namque mutuum à Tiriò, noluit tibi concedere, quia ultra fortem promitteres sub Iuramento daturum aliquod lucrum; celebrasti cum illo contractum emptionis, vel venditionis, obligatus fuisti iurare non rescilurum contractum etiam si fallacia sit ultra dimidium iusti pretij, quæritur ergo an obligatus sis feruere iurandum?

2 In qua questione tanquam certum supponendum est, secluso iuramento nullam esse obligationem. Nam ex promissione obligari non poteris, nisi promissario. Promissarius autem ex tali promissione nullum ius acquirit, cum semper malefaciat petendo & recipiendo, quod sibi promissum est. Ergo ex promissione non teneris. Restat ergo ut solum ex Iuramento teneris. Quod clarè definitur in c. debitorum de iuramentis, & ita sustinent Panormit. in d. c. debitorum. Imola, Felin. & alij relati à Suar. rom. 2. de Relig. lib. 2. c. 9. n. 5. Sanch. lib. 3. sum. c. 1. n. 12. & est omnium.

3 Dices in c. ad aures, de iis quæ vi. Deciditur eum qui timore laicorum renouauit Ecclesiam, ad quam legitime electus fuerat, non posse eidem præfici, si Iuramento, vel fidei interposita confirmauit renunciationem. Sentit ergo Pontifex ex fidei tantum interpositione iniuriola oriri obligationem.

Respondet ibi fidei interpositionem non esse simplicem promissionem, sed iuratum, ut tradit ibi Innocent. ad finem. Abbas n. 3. Hostiensis n. 2. Ioann. And. n. 3. Anton. n. 4. Imola. n. 4. Cardin. q. finali, & alij plures relati à Sanch. lib. 7. de matrim. disp. 79. n. 28. Gutierrez in Authentica sacram. puber. n. 144. Neque obstat quod Iuramentum, & fidei interpositio ut distincta enumerentur. Quia iuramentum ibi sumitur pro Iuramento solemnî, quale est illud, quod tactis Euangelis, aliæ solemnî cæremonia præstat. Fidei verò interpositio sumitur pro Iuramento simplici, quod hac circumstantia caret. Sic relati Doctores. Quod non leuiter confirmatur ex c. 2. de fidei iuramentis. Ibi. Si religionem fidei & Iuramenti sui illos violasse constiterit. Ecce nomine fidei iuramentum intelligi. Aliàs si simplex promissio intelligeretur, religionem non violasset, sed fidelitatem, vel veritatem. Cardin. verò in supradict. c. ad aures, q. finali. & Tabiena verbo iurare, q. 31. n. 32. Censent delictum esse inter Iuramentum, & fidei interpositionem. Quod iuramentum vocatur, quocicumque sit expressum, scilicet per verbum iuro, fidei verò interpositio, quando fit iuramentum implicitè, & tacitè; hoc est inuocatione creaturarum, qualis est fides.

Quæ omnia confirmantur ex verbis apponi solitis per Regem nostrum in ritualis pro scribis expeditis in quibus cauetur, ne possint scribæ scripturas subscribere, in quibus partes bonæ fidei interpositione se obligent, ibi, *Que los tales escribanos no puedan hazer escrituras en que se obliguen las partes a buena fee y sin mal engaño.* Nomine enim bonæ fidei Iuramentum intelligi, ut sic consentiat cum leg. 11. tit. 1. lib. 4. ord. dinamenti regulis, ubi inquit lex, *que en la carta que se libraren de escribanias y notarias se mande que el escribano no ponga en ellas Iuramento, &c.* Et ita tradit Gutier. in repetitione Authentice sacram. puberum num. 50. efficitur ergo Textus in cap. ad aures aduersus communem doctrinam non procedere, cum non de promissione simplici, sed de promissione iurata loquatur.

lege cauetur. Et notauit Sanchez lib. 3. cap. 10. num. 16. Seclusa autem sententia iudicis, cessante scandalo, si promissio iurata dolosa fuit liberalis, solum teneris ad eius executionem secundum sensum Iuramenti, quia alia via teneri non potes; si verò fuit onerosa, ut si promissisti puellæ matrimonium verbis æquiuocis, si in copulam consentiret, illa verò sub hac conditione consentis, tunc si damnum, quod ex copula prouenit, alia via reparari non potest, quam matrimonio, teneris ducere ratione damni dati, etiam ante sententiam. Si verò reparari alia via potest, non teneris, quia solum teneris reddere æquale ob contractum. Sanch. lib. 1. de sponsalibus tota disp. 9. & 10.

6 Maior difficultas est si dolus sit in intentione obligationis, eo quod iurasti absque intentione te obligandi; an inquam ex illo iuramento obligatus sis? Et quidem esse posse Iuramentum de re futura absque intentione te obligandi ad illius executionem, si materia iurata incapax sit obligationis, constat. Si enim iurates non dare elemosynam, non fore religiosum, posses habere animum iurandi, & verè iurare absque animo te obligandi ad rei iurata executionem. Quia res iurata incapax est talis obligationis, & tu hanc incapacitatem cognoscis. Signum ergo est, separabilem esse intentionem iurandi ab intentione te obligandi in materia incapax obligationis. At quando materia iurata capax est obligationis, nullo modo habere potes intentionem iurandi, & non te obligandi. Quia iurare, & non te obligare omnino sunt impossibilia, & secum pugnantia.

Quapropter solum questio procedere potest ex errore quo crederes esse posse Iuramentum de materia capax obligationis absque intentione te obligandi. In eo ergo casu si iurare intendes, & non te obligare, manebis obligatus?

Affirmant plures te obligatum manere. Sic Caietanus 2. 2. questione 89. articulo 7. Et ibi Arag. vel. quarta conclusio, Sayro in clau Regia libro 3. cap. 6. num. 8. Valencia 2. 2. disputatione 6. quest. 7. punct. 4. circa finem. Lessius lib. 2. cap. 42. dub. 8. num. 38. Suarez rom. 2. de Religione lib. 2. c. 7. n. 18. & alij. Mouentur, quia Iuramentum ex se, & ex sua propria ratione inducit obligationem, si igitur efficaciter voluisti iurare, impedit non poteris obligationem inde consurgentem. Quia hæc non ex tua voluntate, sed ex facto ipso nascitur, sicut si velles peccare mortaliter, & ex conscientia erronea nolles obligari ad penam æternam, adhuc obligatus manebis, quia illa obligatio ex peccato ipso oritur sine ulla dependentia à voluntate.

Verum contraria sententia mihi probabilior est, te vi Iuramenti obligatum non esse; Sic Synterter verbo Iuramentum 4. q. 7. Azor 1. p. lib. 11. c. 4. q. 2. Bonacin. 2. tom. disput. 4. quest. 1. punct. 6. num. 3. & plurius relatis Sanch. lib. 3. summa. cap. 10. n. 8. & seq. præcipue n. 10. Mouet, quia in omni sententia obligatio Iuramenti promissoria, vel est de eius essentia, vel est quid consecutum necessario ad illam, ita ut absque tali obligatione Iuramentum esse non possit: Sicut non potest esse matrimonium sine obligatione ad reddendum debitum, & alendam prolem, &c. Ergo si ponamus te efficaciter velle non obligari ad seruandum Iuramentum, conuincere habere intentionem verè iurandi. Si quidem habes intentionem non apponendi, quod necessarium est ad Iuramentum, ut in voto constat. Si enim velles vouere absque intentione te obligandi, nullum votum præstares. Quod hæc obligatio necessario votum comitetur. Cum ergo obligatio exequendi rem iuratum, comitetur Iuramentum, exclusa intentione obligationis corruit Iuramentum, quantumvis ex conscientia erronea existimes Iuramentum esse posse sine obligatione.

7 Hinc soluitur ratio contraria. Fatetur ex Iuramento promissorio verò & valido oriri necessario obligationem, neque posse impediri, sicut non potest impediri obligatio penæ æternæ à committente mortale peccatum. At cum actus externus iurantis sine intentione obligationis non sit verum Iuramentum, ut probatum est, ex illo oriri non potest obligatio. Quod si vergetas: qui vult orare, necessario obligatur orare attentè, & qui vult adducere Deum in testem, necessario obligatur dicere verum. Ergo qui vult sub Iuramento affirmare rem futuram faciendam, necessario tenetur exequi, ne diuina auctoritas contemnatur. Facile responderet. Semel posita oratione externa obligationem esse habendi attentionem. Quia talis obligatio ex ipsa oratione & externa oritur sicut ex oblatione sacri fidei nascitur obligatio, offerendi illud veto Deo. At ex inuocatione externa diuini testimonij absque intentione obligationis non nascitur obligatio exequendi promissum, aut dicendi veritatem vi Iuramenti, sed solum ob damnum, & præiudicium tertij & ob scandalum. Quia non est verum iuramentum, sed simulatum, quantumvis iurans decipiatur, putans stare posse iuramentum absque hac obligatione. In foro autem externo compellitur iuramentum ut sonat exequi, & in foro conscientia tenebitur omne damnum alteri factum reparare, ac si verè iurasset, ut dictum est.